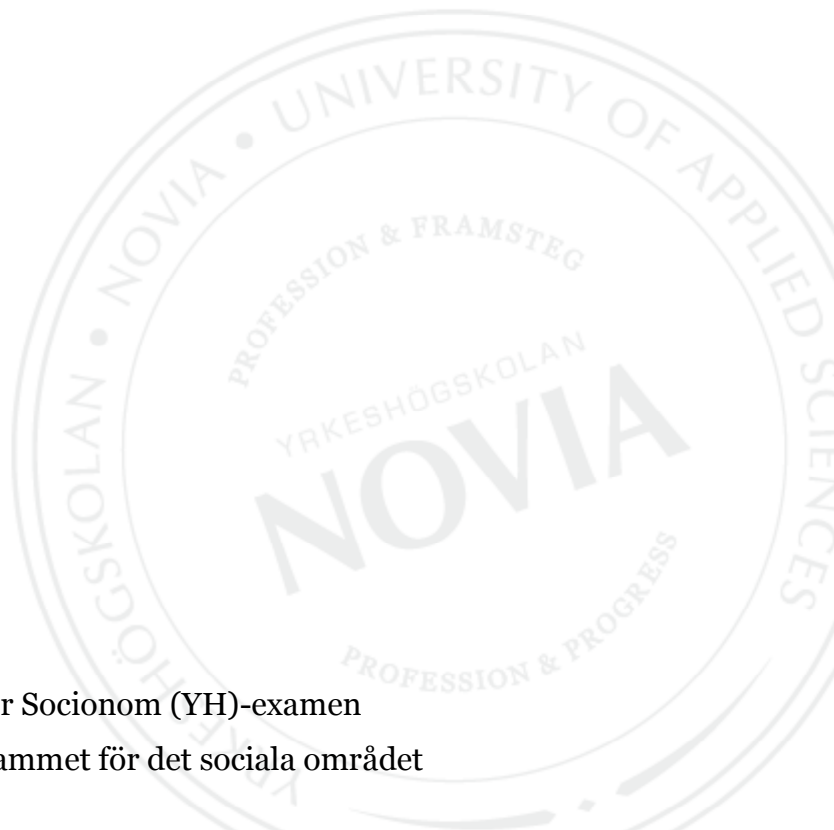

Kampen om fostran

-En kvalitativ studie kring hur småbarnspedagoger förhåller sig till,
samt beskriver gränssättning

Heidi Söderberg

Examensarbete för Socionom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för det sociala området
Vasa 2013

EXAMENSARBETE

Författare;	Heidi Söderberg
Utbildningsprogram och ort:	Det sociala området, Vasa
Inriktningalternativ/Fördjupning:	Förskolepedagogik
Handledare:	Pia Höglund-Ingo och Ralf Lillbacka
Titel:	Kampen om fostran – En kvalitativ studie kring hur småbarnspedagoger förhåller sig till, samt beskriver gränssättning

Datum 05.03.2013

Sidantal 37

Bilagor 2

Sammanfattning

Syftet med föreliggande arbete är att problematisera kring olika inlärningsteoriers synsätt på fostran. Ytterst handlar det om att pedagogen vägleder barnet in i det regel- och normsystem som finns i samhället och kulturet ifråga. I teoridelen beskrivs lite pedagogisk historia och behaviorismens och kognitivismens syn på lärandet, människosyn, kunskapssyn och syn på barnet och lärandet. Jag ville skriva om två olika pedagogiska förhållningssätt för att lyfta fram två väldigt olika tillvägagångssätt och tankesätt när det gäller fostran. I teoridelen beskrivs även den finländska synen på småbarnsfostran baserad på information från Stakes.

Undersökningen baserar sig på kvalitativa intervjuer med daghemspersonal. Undersökningen gjordes för att se vilka inlärningsteorier pedagogerna är influerade av och vilka tillvägagångssätt pedagoger använder i sitt arbete och sedan se tillbaka till teorin och se ifall någon av teorindelens pedagogiska förhållningssätt används.

Resultatet av undersökningen visar att både behaviorism och kognitivism är inlärningsteorier som daghemspersonalen är influerade av. Dessa pedagogiska förhållningssätt används för att gruppen i sin helhet skall fungera och för att det enskilda barnet kan lära sig och vara trygg. Daghemsrutinerna är planerade enligt barnens bästa och för att de skall ha möjlighet att utvecklas och lära sig.

Språk: Svenska

Nyckelord: barn, pedagog, daghem, fostran, behaviorism, kognitivism

BACHELOR'S THESIS

Author:	Heidi Söderberg
Degree Programme:	Social welfare
Specialization:	Preschool pedagogy
Supervisors:	Pia Höglung-Ingo and Ralf Lillbacka
Title:	The battle of raising –A study of how you children's educators relate to and describes boundaries

Date 05.03.2013

Number of pages 37

Appendices 2

Summary

The purpose of this thesis is to discuss different learning theories and their view on education. Ultimately, it is about the educator leading the child into the rule and norm system of the society and culture in question. The theoretical part describes some of the history of pedagogy, behaviorism and cognitivism and their view of the human being, knowledge, the child, and learning. I wanted to write about two different pedagogy approaches and point out two different ways to approach education. The theoretical part also describes the Finnish view of young children's education, based on information from Stakes.

The study is based on qualitative interviews with kindergarten staff. The study was conducted in order to see what kind of learning theory educators use in their work and then look back on the theoretical part and see if any of the pedagogic learning theories are used.

The result of the study shows that both behaviorism and cognitivism are learning theories used at these kindergartens. These pedagogic approaches are used to make the group work as a whole and to ensure that the individual child can learn and be safe. The routines of the kindergarten are planned according to the child's best interests and so that the children have an opportunity to develop and learn.

Language: Swedish Key words: child, educator, kindergarten, education, behaviorism, cognitivism

Figurförteckning

Figur: Behavioristiska påverkningsmodellen.....	6
---	---

Innehåll

1 INLEDNING	1
2. PEDAGOGISK TEORI OCH PRAKTIK	3
2.1 Behaviorismens syn på lärandet	5
2.1.1 Människosyn	7
2.1.2 Kunskapssyn.....	8
2.1.3 Behaviorismens syn på barnet och lärandet.....	9
2.2 Kognitiv syn på lärandet	10
2.2.1 Människosyn	10
2.2.2 Kunskapssyn.....	11
2.2.3 Kognitivismens syn på barnet och lärandet.....	12
4 FINLÄNSK SYN PÅ SMÅBARNSFOSTRAN	14
5 UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE	15
5.1 Undersökningsgrupp	16
5.2 Undersökningsmetod	16
5.3 Datainsamlingsmetod	17
5.4 Dataanalysmetod	18
6. RESULTATREDOVISNING OCH ANALYS	18
6.1 Respondenterna	18
6.2 Rutiner och gränser	19
6.3 Påklädning	19
6.4 Samling	20
6.5 Barnet anländer till daghemmet	21
6.6 Barnet hämtas från daghemmet	22
6.7 Vilan	24
6.8 In efter utevistelse	25
6.9 Barnet stör andra barns lekar	26
6.10 Barnet vägrar att leka med ett annat barn	27

6.11 Toalettbesök före utevistelsen.....	29
6.12 Pyssel.....	29
6.13 Matsituation.....	30
6.14 Ett svar på alla frågeställningar	31
7 DISKUSSION OCH KRITISK GRANSKNING	32
LITTERATUR	1

1 Inledning

Att fostra och att bli fostrad är något som berör oss alla. Tidigare fostrades barn i storfamiljer där föräldrarna, mor- och farföräldrarna och de äldre barnen i familjen också bidrog aktivt i barnens fostrande. I dagens läge ser familjer lite annorlunda ut, föräldrar fostrar sina barn avskilda från andra och föräldrarna kan vara väldigt unga och utan mycket vetskap om att fostra barn. Det är inte bara föräldrarna och familjemedlemmar som fostrar barnet utan daghemmet har även börjat spela en stor roll när det gäller barnfostran. Det är föräldrarna som har huvudansvaret för uppfostrandet av ett barn. Men även pedagogen har en stor roll i barnets uppfostran. (Imsen 2006, s. 83-84)

Fostran är något som alltid har funnits i alla tider, alla kulturer, alla samhällen och i olika form, både medvetet och omedvetet. För ca 30 år sedan ansågs att barn hör hemma i familjen, i närheten och tryggheten till få vuxna. Men detta har ändrats i och med daghem och förskolor, barn anses vara kapabla som medverkande i sina liv. Relationen till andra barn har börjat anses som viktig i utvecklingen så som även relationen till vuxna. Barn behöver kärlek och närhet av vuxna för att de skall kunna känna sig trygga men de behöver även stimulans. (Berg 2000, s. 348-349)

Syftet med föreliggande arbete är att problematisera kring olika inlärningsteoriernas synsätt på fostran. Ytterst handlar det om att pedagogen vägleder barnet in i det regel- och normsystem som finns i samhället och kultur ifråga.

I dagens läge sker fostrandet till en stor del på daghemmet, av barnträdgårdsläraren och annan personal. Det är viktigt att pedagogen är medveten om sin roll som fostrare och de värderingar och etiska principer som det innebär. Genom att reflektera och utvärdera sitt arbete kan pedagogen medvetet arbeta etiskt och enligt verksamhetsprinciperna. Pedagogen skall ha ett intresse för arbetet och kunna reagera på barnets känslor och behov och visa empati. Hon skall också respektera barnets erfarenheter och åsikter. Vuxna inom småbarnsfostran skall skapa en gemenskap med barn och andra vuxna där barnen kan känna sig delaktiga. För att ett barn skall lära sig behöver det trygga relationer till andra människor och en positiv inställning till lärandet. Pedagogen skall lyssna på barnet och barnet skall ha möjlighet till att ta eget initiativ, välja sätt att göra saker som gynnar barnet, utforska och göra beslut och uttrycka sin tankar och känslor. (Stakes 2005, s. 20-21, 23)

Med hjälp av uppfostran försöker pedagogen skapa förutsättningar för barnets utveckling och uppväxt. En pedagog, eller uppfostrare, innebär en person som påverkar en annan persons, barnets i detta fall, personliga uppväxt genom att påverka och befrämja utvecklingen. Barnet, eller den som skall uppfostras, är det centrala i uppfostran. När en pedagog lotsar och leder barnet är allmänna principer nödvändiga; hur barnet lär sig och inläringssituationer. Pedagogen skall ha vetskap om barnets psykiska nivå och hur det lär sig och utvecklas. För att en pedagog skall kunna lotsa ett barn på bästa möjliga sätt måste processen få innehålla försök och misstag, praktik, modeller, problemlösning och inlärningsstrategier. En pedagog kan inte veta och känna till allting om ett barn på förhand och pedagogen borde vara förberedd på möjliga motgångar och besvär. På inläringen inverkar barnets behov, inställning, känslor och fysiska hälsa. (Heinonen 1989, s. 62-63, 67)

Lektor i specialpedagogik vid Helsingfors universitet Eira Suhonen skriver i Barnträdgårdsläraförbundets publikation 2006, "Som bäst på dagis" om barns samspel med miljön och andra och hur detta påverkar barnets inläring och utveckling. Pedagogen skall veta barnets behov och färdigheter och se till dessa när verksamheten för barnen planeras. Det är viktigt att barnen kan utvecklas och lära sig. Pedagogen måste lära känna barnet och veta vad det klarar av och bygga på detta. Det krävs att pedagogen har kunskaper att se hur det enskilda barnet tänker. En pedagog måste kunna se ett barns behov och kunna vara empatisk men även ställa måttliga krav på barnet. Pedagogerna på ett daghem måste ha samma syn på uppfostran och samma värdesättningar inom fostran. Genom att ha barnen i centrum, regler och gränser och empati skapar pedagogerna en miljö där barnen kan känna sig trygga och lära sig och utvecklas. (Suhonen 2006, s. 3-6)

Ordet respekt är något som barnläkaren Lars H Gustafsson skriver om i sin bok "Lotsa Barn". Ordet som kan betyda olika för olika personer. Han reflekterar tillbaka till sin egen barndom och att han fick lära sig att man skulle respektera alla vuxna. Denna respekt som han skriver om består av två delar: vördnad och fruktan. Barn skulle respektera sina föräldrar och lärare. Barnet skulle tacka föräldrarna för allt hon hade, ifall barnet inte respekterade föräldrarna kunde det gå dåligt. Läraren var den personen som visste allt och den som bestämde. Det var inte bara barnen som skulle respektera läraren utan även föräldrarna skulle göra det. Gustafsson beskriver denna respekt som fruktan mer än vördnad. Han anser ändå att respekt borde bestå mera av vördnad och att även vuxna borde respektera barnen. Respekt borde inte kräva några maktmedel. Respekten skall vara ömsesidig och båda två skall kunna se den andra utan hot och rädsla. (Gustafsson 2000, s. 23-24)

Gustafsson anser att vuxna är vägledare för barnen. Detta kräver av vuxna långsiktig planering men ibland kan även plötsliga problem uppstå som kräver snabba beslut. Den vuxne måste kunna avgöra vad som skall göras och när och kunna föreställa sig vilka konsekvenser valen har. Den vuxnes uppgift är att hjälpa barnet att välja rätt. (Gustafsson 2000, s. 63)

Pedagogens uppgift är att fostra barnet på bästa möjliga sätt. Barn behöver kärlek men de behöver även gränser, att sätta gränser för ett barn är ett sätt att visa kärlek. Att våga säga nej till ett barn kan kännas svårt för vissa. Det kan vara svårt att hitta en jämvikt mellan att visa omtänksamhet och att sätta gränser. Detta kan leda till att barnen inte alls lyder i vissa situationer eller ”vill höra” utan gör så som det själv vill. Jag har valt att jämföra olika synsätt och teoriers utgångspunkter för hur pedagogen skall styra och lotsa barnet.

2. Pedagogisk teori och praktik

Inom pedagogiken, och även andra samhällsvetenskaper, får pedagogen via sinnesintryck information om yttre verkligheten. Dessa sinnesuttryck kan vara svåra uttyda innan de går att struktureras till helheter och begrepp. Erfarenheterna och observationerna måste uttydas från en bestämd tankesram för att de skall bli förståerliga. Uppfattningarna filtreras och ges en kognitiv eller emotionell/affektiv struktur. På detta sätt uppkommer modeller av verkligheten och efter detta kommer meningar och värderingar. En teori bildas genom kunskapsstruktur som bildats tidigare, intuition och logisk tankeförmåga. En teori är mera genomarbetad än en modell. Ibland kan en teori bildas genom induktion, upptäckandets väg, genom observation och erfarenhet. En teori kan även bildas genom retroduktion, gissningens väg, genom hypotesbildning. Ifall en teori bildas genom deduktion, bevisandets väg, kommer den till genom logisk slutledning via intellekt resonemang utifrån en viss referensram. (Maltén 1997, s. 11-12)

Enligt rationalismen som uppkom på Platons tid (427-347 f. Kr) finns kunskapen enbart i idévärlden som vi kan få en uppfattning om med hjälp av vårt förnuft. Människan är alltså född med kunskap och den befrias via logiskt-begreppsligt tänkande. Efter Platon kom Rene Descartes (1596-1650) som tvivlade på allt som inte åstadkommits via logisk undersökning. Descartes beskriver tre olika idéer: medfödda idéer som är obundna till erfarenheter, inkomna idéer som bildar erfarenhetsbaserade varseblivningar och tankar och självgjorda idéer som t.ex. fantasier. Med eget

förstånd och motiverande kritik förväntas människan ständigt utvecklas. Människan kan alltid utvecklas och lära sig men hon blir aldrig fullärd. (Maltén 1997, s. 14-15)

Empirismen är en annan idébildning som uppkom under antikens tid. Efter att Aristoteles (384-322 f. Kr) hade varit Platons lärjunge utvecklade han en egen tankemodell. Aristoteles ansåg att kunskap fås genom observation och iakttagelser av den materiella verkligheten. Han ansåg att föremål i världen finns till fastän människan inte observerar dem. Aristoteles var starkt influerad av Platon eftersom han i slutet av sin tid av sökande av kunskap använde förnuftet och insikten som redskap. Han förespråkade en interaktion mellan observation och intellektuell reflektion. Under 1500-1600-talen förnyades empirismen då vetenskapsmän gjorde banbrytande upptäckter i rymden och banbrytande resor till nya världsdelar. Under 1600-1700-talet anslöt sig en hel del filosofer till det empiriska tänkandet. Immanuel Kant ses som en efterföljare till både Platon och Aristoteles eftersom han ville föra dessa två samman och menade att både rationalism och empirism bidrar till kunskapsbildning. Senare kallades Kants filosofiska syn för konstruktivism. (Maltén 1997, s. 15-16)

August Comte (1798-1857) anses som grundare till tankemodellen som heter positivismen. Han utövade noggranna verklighetsstudier genom att söka enheten som ligger bakom helheten. Som säkra och exakta observationer accepterades endast objektiva, neutrala och positiva observationer. Systematisering av observerad fakta är grunden för en organiserad lagbundenhet. Inom positivismen avses att sammanhangen ska förklaras men de behöver inte vara begripliga. (Maltén 1997, s.17)

Inom hermeneutiken, även kallad tolkningslära, används kvalitativa metoder. Hermeneutiker försöker begripa människans föreställningar, känslor och motiv. Det finns även en variant av hermeneutik som kallas fenomenologi, där ökar intressen till allt som rör människans värderingar, attityder, existentiella frågor och kultur- och livsfrågor. Hermeneutiken och fenomenologin bildar en vetenskapsideal som humanvetenskapen följer. Där betonas helheten, den är viktigare än delarna. Samspelet mellan helheten och delarna står i en viktig position, alla delar måste ses i relation till helheten och helheten måste ses i relation till delarna. (Maltén 1997, s. 18)

Företeelser och begrepp inom pedagogisk vetenskap kan anses ofta som tillgjorda eftersom de är inbyggda i sociala och kulturella sammanhang. På grund av detta togs det en del psykologiska metoder med och det blev viktigt för pedagogisk forskning att hitta en mer objektiv utgångspunkt för handlandet. Nu lades vikten på form och metod och kvalitativa metoder användes för att förklara sammanhang. På 1950-1960-talet sammankopplades forskningen med mål och innehåll och

pedagogikens värdemässiga inriktning. Sociala faktorerers betydelse i undervisningssammanhang analyserades och samhällskritisk forskning söktes efter. Nu var det inte tillräckligt med att förklara lagbundenheterna som låg bakom mänskligt handlande utan det blev viktigt att förstå vad som låg bakom handlandet ur en fenomenologisk synvinkel. Pedagogikens attraktion till samhällsvetenskaperna och kvalitativa metoder började lyftas fram. (Maltén 1997, s. 20)

Pedagogiken har ändrats mycket sen Platons och Aristoteles tid. Idag har vi en hel del pedagogiker, metoder och många olika synsätt på småbarnsfostran och inläring. Symptomatiskt för vår tid är att det finns en osäkerhet för vilka metoder som är bäst när det kommer till småbarnsuppfostran. Kanske detta är orsaken till att entydiga fostringsmetoder som t.ex. ”Supernanny-metoden” har blivit så populära? Supernanny-metoden har blivit väldigt känd på grund av TV-serien ”Supernanny, med Jo Frost. Frost använder sitt ”tio-i-topp-regler”; beröm och belöning, konsekvens, rutiner, gränssättning, tillrättavisning och vägledning, förvarning och varning, förklarning, behärskning, ansvar och lugn och ro. Dessa regler är inte vetenskapliga utan baserar sig på Frosts observationer. Dessa regler tillämpar Frost i olika situationer i sitt arbete. Den metod som Frost använder sig ofta av är trappmetoden eller timeout. Syftet med denna metod är att avlägsna barnet från situationen och låta det lugna ner sig och tänka på det som det har gjort och sedan be om förlåtelse. Supernanny-metoden, eller i alla fall delar av den, används ofta i hem och daghem och vissa anser att metoden är bra och ger bra resultat men metoden har även fått mycket kritik, t.ex. om att den kränker barnens rättigheter. (Frost 2005, s. 14-15, 80)

Men hur skall man kunna välja bland alla pedagogiker och vilken som är ”rätt” eller finns det en sådan? Finns det en pedagogisk teori som kan användas som en handbok där det konkret står hur en fostrare ska gå tillväga när det gäller småbarnsfostran?

2.1 Behaviorismens syn på lärandet

Behaviorismen uppstod under 1900-talet. Inom behaviorismen forskades tidigare inläring med hjälp av både människor och djur. Det tänktes att även de mera komplicerade inlärningsprocesserna var begripliga när de grundades på de enklare processerna. Därför koncentrerade behavioristerna sig på att kartlägga inläringens allmänna grundformer. Forskningarna riktade sig på inläring av förmågor och vanor. (Rauste-von Wright, von Wright, Soini 2003, s. 51)

Disciplin är något som många pedagoger arbetar hårt med. Oro bland barnen stör dem som vill koncentrera sig i lugn och ro. De som skapar oro har ofta problem som de behöver hjälp med att lösa. Behavioristiska teorier har ingen klar lösning på disciplinproblem men teorierna ger en tankesätt och strategi för hur problemen kan minska. Strategin för detta kallas beteendemodifikation. Den baserar sig på teorier på operant betingning och socialt lärande. (Imsen 2006, s. 219)

Klassisk betingning är en automatisk respons på stimuli. Pavlov använde sig av klassisk betingning i sina experiment med hundar. Stimuli, en klocka som ringde, utlöste en automatisk reflex, salivutsöndringen hos hundarna ökade. Inom klassisk betingning förklaras hur känslor knyts till nya situationer och varför människor vill befinna sig i vissa situationer och varför de undviker andra. Känslorna spelar en viktig del i detta. Termen betingning kommer från att stimuli anknyts på ett visst sätt så att dessa blir betingelser, eller förutsättning, för att responsen skall ske. I Pavlovs experiment innebar detta att klockan skulle ringa precis före hundarna fick maten för att responsen skulle bli samma som tidigare med maten. Närhet i tid och rum är den mest framkomna betingelsen. Det finns situationer som känns behagliga och tillfredställande för människan medan andra väcker obehag och rädsla. Detta gör att människan helst befinner sig i situationer som känns behagliga för henne och undviker dem som är obehagliga. Känslorna kommer till genom känsloreaktioner. Känsloreaktioner innebär växelverkan mellan situationen och det som händer, personens grundläggande behov och personens tidigare erfarenheter av situationer. Känslomässiga reaktionen kan i vissa situationer vara inlärd. (Imsen 2006, s. 220-223)

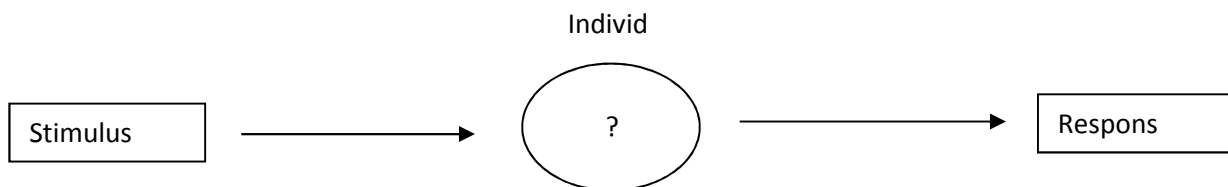
Edward Lee Thorndike var den förste som beaktade det som händer efter responsen. Han upptäckte att belöning fungerar mycket mera effektivt än straff. Burrhus Frederic Skinner utvecklade detta vidare i sin teori om operant betingning. Sannolikhetsbetraktelse för denna teori var mera objektiv. Skinner menade att varje stimulus som kommer efter respons är en förstärkare ifall den innebär att responsen sannolikt skall ske på nytt i framtiden. Skinner använder ordet förstärkning istället för belöning. En förstärkning innebär något som gör att personen vill fortsätta med sysselsättningen som hon håller på med. Det finns både positiva förstärkare och negativa förstärkare. Positiv förstärkare är en belöning som förs in i händelsen och negativ förstärkare används som en belöning som tas bort från situationen. När belöning används för att få ett barn att lära sig måste pedagogen vara medveten om vad barnet tycker om. Något kan fungera bra som en belöning och ger behag åt ett barn medan ett annat barn inte alls förstår att det är en belöning. (Imsen 2006, s. 224-225)

2.1.1 Människosyn

Behaviorister som Edward Lee Thorndike, John B. Watson och Burrhus Frederic Skinner ser på människan som om hon vore en maskin eller robot, hon är mekanisk och reaktiv. Människans tankar och känslor anses som obetydliga eftersom de inte går att studeras. (Imsen 2006, s. 39)

Enligt behaviorister anses människan vara född som en s.k. svart låda som påverkas av yttre stimuli. När individen föds är det "tabula rasa", ett oskrivet blad. När människan föds har hon ett litet antal reflexer som är medfödda. All annan kunskap och erfarenheter som en människa får är inlärd. Människan är styrd utifrån. (Imsen 2006, s. 39)

Enligt den behavioristiska påverkningsmodellen påverkas individen stimulus, och resultatet av denna påverkan som kallas respons. (Imsen 2006, s. 38)

Figur 1. Behavioristiska påverkningsmodellen.

Det finns en lagbundenhet mellan stimulus och respons. Genom forskningen försöks dessa lagar finnas. Mänskligt beteende kan formas ifall lagarna för stimulus och respons är i vetskap. Det har påvisats att belöning och straff är effektiva medel för att stimulera individen och för att få respons. (Imsen 2006, s. 39)

2.1.2 Kunskapssyn

Studiet av inläring är väldigt central inom behaviorismen eftersom behaviorister anser att all kunskap och erfarenhet hos människan är inlärt. Behavioristerna anser att alla individer kan lära sig men att inläringshastigheten är olika hos olika individer. Ifall en person får rätt påverkan, stimuli, kan hon i princip lära sig vad som helst eftersom människan är passiv och styrs utifrån. Detta innebär att behavioristerna anser att ifall barnet har inläringssvårigheter eller störningar med beteendet är det p.g.a. miljön. Detta innebär att miljön har varit bristfällig eller bristande. (Imsen 2006, s. 39, 51, 207)

Inom behaviorismen har det så småningom utvecklats en inläringsteori som är svårtillgänglig. Enkel inläring har varit centralt inom detta. Till detta hör reflexer, associationer, enkla rörelser och enkel begrepps-inläring. Detta har till en stor del resulterat till systematisk begreppsträning och även till många barnleksaker som är för pedagogiskt ändamål. (Imsen 2006, s. 39)

Inom behavioristisk teori sysslas mest med enkla former av lärande. Ett exempel på detta är när människa lär sig att sammankoppla två saker med varandra. Men behavioristiska teorier har även blivit använda i mera komplicerade sammanhang som t.ex. språkinläring. Behavioristiska teorier förklarar även varför människan sammankopplar situationer, människor eller saker med känslor. (Imsen 2006, s. 207)

Den som styr inläringen kan använda sig av straff och belöning för att den förväntade responsen skall nås. Dessa medel har visat sig vara mycket effektiva eftersom människan helst vill undvika att bli straffad och känna obehag och istället strävar efter det som är behagligt och tillfredsställande. När belöningen inte kommer från själva inläringen utan utifrån, kallas det för yttre motivation. Människan lär sig hur hon inte skall bete sig för att undvika straff och hur hon skall bete sig för att få en belöning. (Imsen 2006, s.207-208)

Enligt behavioristisk inläringsteori är det pedagogens uppgift att komma på uppgifter åt barnen och anpassa dem så att barnen lär sig. Pedagogens uppgift är alltså att överföra färdig kunskap till barnen. Pedagogen kan motivera barnen med belöning. (Imsen 2006, s. 215)

2.1.3 Behaviorismens syn på barnet och lärandet

Med hjälp av behavioristiska teorier lär sig barnen något om olika situationer och sig själva i situationerna. De lär sig att förbinda situationer till känslor. (Imsen 2006, s.219)

Behavioristerna anser att en person lärt sig något märks det när personen kan göra något som hon inte tidigare kunnat göra. Inom behaviorismen används inte ordet kunskap utan de säger att personen har lärt sig ett annat beteende. (Imsen 2006, s. 207)

Helena Kuokkanen skriver i ”Lapsen parhaaksi -Lähihoitaja varhaiskasvattajana, att behaviorismen syns allt mindre på daghem i dagens läge, fastän behavioristiska metoder har visat sig vara effektiva i många sammanhang. Inom specialundervisning och inlärningsterapi kan behavioristiska metoder användas. Behaviorismen som metod passar även bra när det gäller att få ny kunskap och färdigheter, då kan inlärningen mätas kvantitativt. (Häkki, Kuokkanen & Virolainen 2006, s. 44)

Ulrika Apseflo skriver i artikeln ” Vad är det för skillnad? - Olika pedagogisk grundsyn leder till olika sätt att bemöta barn med autism” om behaviorism och vad det finns för skillnader i teorier kring barn och lärande. I artikeln skriver hon att enligt behaviorism är den vuxne ansvarig för att ett barn ska lära sig. Hon skriver att barnet lär sig genom en-till-en undervisning som den vuxne ger. Det första som barnet ska lära sig är uppmaningar som att sitta, kom, titta i ögonen och sitta stilla. Detta innebär att det är den vuxne som lär barnet att agera på ett visst sätt. Den vuxne är auktoritär och bestämmer. (Aspeflo 2007, s. 1-2)

Inom behaviorismen riktar alltså forskningarna sig på inlärning av förmågor och vanor. Enligt behavioristerna är människan mekanisk och reaktiv. Människan född som en svart låda och påverkas av yttre stimuli. När en människa stimuleras resulterar detta automatiskt i respons. Behaviorister anser att ifall en person får en belöning efter ett agerande innebär detta att personen gärna vill upprepa detta agerande även i framtiden men ifall personen straffas efter agerandet så kommer hon att försöka undvika att agera på liknande sätt. All kunskap och alla erfarenheter hos en människa är inlärd och människan styrs alltid utifrån. Pedagogens uppgift är att överföra färdig kunskap till barnen. Enligt behavioristerna har inlärning skett när en person kan göra något som hon inte kunnat göra tidigare.

2.2 Kognitiv syn på lärandet

På 1960-talet började kognitivismen mera komma fram och ifrågasatte behaviorismen. Kognitivismen koncentrerar sig på hur minnet fungerar och hur kunskap överförs från korttidsminnet till långtidsminnet. Inom kognitivismen anses att inläring sker när kunskap överförs från korttidsminnet till långtidsminnet. Pedagogens uppgift är att hjälpa och stöda barnet i att välja ut den viktiga informationen och organisera den och förena den nya informationen med gammal kunskap. Barnet väljer kunskapen och bearbetar och lagrar kunskapen i minnet. (Skoglöf 2004)

Inom kognitivismen fokuseras på människans inre processer, inre scheman. Det som motiverar människan att lära sig är nyfikenheten inom människan, inre motivationen. Människan vill upptäcka nya saker och förstå. Människan är aktiv i sig själv och hon konstruerar kunskapen själv. Pedagogens uppgift är att förbereda aktivitet där barnet får samspeka med saker och även socialt. (Imsen 2006, s. 215)

Kognitivism har med kunskap, tänkande och minnet att göra. Den fokuserar sig på den intellektuella utvecklingen. När ett barn möter omgivningen lär det sig begrepp, t.ex. djur. När barnet är litet generaliserar det begreppen. Ordet djur blir ett överordnat begrepp för alla djur; katter fåglar osv. Men när barnet blir äldre lär det sig att det finns olika djurnamn. Jean Piaget har undersökt hur barn tänker under olika åldrar och hur deras kunskap och instinkter utvecklas. Enligt Piaget är människan aktiv och nyfiken till naturen vilket är som grund för barnets förståndsutveckling. Människans utveckling styrs av livskraften. (Maltén 1997, s.144, 121-122)

2.2.1 Människosyn

Kognitivismen fokuserar på människan och hur hon får kunskap. Att kunna tänka är ett av människans viktigaste verktyg. Genom att kunna tänka kan hon ordna och strukturera stimuli av omvärlden. (Maltén 1997, s. 121)

I motsats till behaviorister anser kognitiva teoretiker inte att människan reagerar automatiskt på yttre stimuli. De anser att människan i sig själv är aktiv och tolkar och bedömer självständigt yttre stimuli innan hon reagerar. Kognitivisterna utforskar människans inre värld och undersöker hur människan anordnar stimuli och hur kunskap struktureras och lagras. Enligt kognitivism hör det till

människans natur att tolka, systematisera och ordna sina uppfattningar om omvärlden. Istället för att eftertrakta belöning och andra fördelar strävar människan efter att hitta mening och sammanhang i tillvaron. (Imsen 2006, s. 45-46)

I boken "Pedagogiska frågeställningar" skriver Arne Maltén om Piagets moralvärld. I detta sammanhang använder Piaget två begrepp: heteronom och autonom moral. Den heteronoma moralen innebär att det är någon annan som bestämmer, det har med tvång och förbud att göra. Piaget menar att barn som är under 5 år inte förstår regler. Barn i åldern 5-10 år tolkar regler som absoluta, de är givna av en auktoritet och dessa kan inte ifrågasättas. Den autonoma moralen gäller barn i 10 års ålder och äldre. Då är barnet tillräckligt gammalt för att förstå det föränderliga i omvärlden. Nu kan barnet se att det viktiga är meningen bakom handlandet. Barnet har sina egna åsikter men kan även se situationen ur andras synvinkel.

2.2.2 Kunskapssyn

Ingrid Pramling Samuelsson och Sonja Sheridan skriver i boken "Lärandets grogrund" följande "Det är barnen som erövrar omvärlden, vi vuxna kan bara skapa möjligheter för detta genom att vi stödjer, möter och utmanar dem i deras lustfyllda lärande." När ett barn föds börjar dess upptäcktsresa i att utforska och att lära. Barnet lär sig hela tiden och bygger på den kunskap som det har från tidigare. Barn lär sig och får ny kunskap i socialt sammanhang. (Pramling Samuelsson & Sheridan 2006, s. 9)

För att barn skall lära sig det okända måste det utgå från det kända, d.v.s. hennes erfarenheter. När ett barn lär sig innebär detta nya erfarenheter. Genom variation blir barnet bättre på att dra allmänna slutsatser och att omvandla förståelse från något som är känt till en okänd verklighet. (Pramling Samuelsson 2006, s. 30-31)

Enligt Jean Piaget tolkar människan alla nya stimuleringar på basen av hennes gamla erfarenheter. Erfarenhet innebär samverkan mellan att göra något och att se resultatet av det, vad det blir av det. Resultatet av det som människan gör med stimuleringarna är inläring. Individen bidrar själv till inläring genom att handla. Människan utformar sin egna personliga kunskap och inläringen sker inom individen som lär sig. Kunskapen hos människan förändras och utvecklas. När en person förstår sambandet mellan att göra något och vad det leder till, lär hon sig. Individen bidrar själv till inläring genom att göra. (Imsen 2006, s. 48-49)

En pedagog kan inte lära ut något åt barnen eftersom kunskapen inte kan förflyttas rakt från läraren till barnen. Pedagogerna kan inte ge kunskapen till barnen utan barnen måste konstruera och forma sin egen kunskap genom skapande och strukturering. Pedagogens uppgift är att planera en aktivitet där barnet kan konstruera ny kunskap. Alla barn är olika och har olika utgångspunkter, färdigheter, kunskaper och kulturer. Undervisningen på ett daghem måste därför tillämpas enligt barnen. (Imsen 2006, s. 25, 53, 210, 215)

2.2.3 Kognitivismens syn på barnet och lärandet

Piaget har studerat barns olika utvecklingsnivåer. Barnet är aktivt och behandlar och samlar erfarenheter som gör omgivningen begriplig för barnet men omgivningens roll är växlande. På de lägre utvecklingsnivåerna gäller praktiska och konkreta handlingar och längre fram blir aktiviteterna mera mentala och abstrakta. (Maltén 1997, s. 122)

Piaget pratar om fyra olika stadier eller prestationsformer inom kognitiv utveckling: sensomotoriskt, för-operationellt, konkret operationellt och formellt operationellt. Sensomotoriska stadiet gäller 0-ca 2-åriga barn och innebär reflexinläring baserat på barnets sinnesupplevelser och rörelser. Ett exempel på detta är när barnet sträcker ut handen så vet det att det når sin leksak. I slutet av denna stadie har barnet utvecklat objektkonstans vilket innebär att barnet förstår att något finns fast det inte kan se det. För-operationella stadiet gäller barn i åldern ca 2-6. I detta stadie har beroendet av omedelbara sinnesuttrycker förminskats. Nu börjar barnet skapa tecken och sinnebilder för verkligheten. Det är i detta stadie som låtsaslekar kommer in i bilden. Barnet kan låtsas att en pafflåda är ett rymdskepp. Nu börjar barnet även uttrycka animism vilket innebär att livlösa föremål har liv, t.ex. teddybjörnen slog mig. I detta stadie förekommer även enligt Piaget egocentrism vilket innebär att barnet ser allt ur sitt eget perspektiv. I slutet av detta stadie börjar barnet tycka om att ordna olika föremål systematiskt men detta sker instinktivt. Konkret operationella stadiet är när barnet är ca 6- 11 år. I detta stadie kan barnet med hjälp av konkreta och synliga redskap utföra en handling i dess huvud. Barnet kan nu utveckla abstrakta begrepp men de måste ha sammankoppling till konkreta föremål. I detta skede kan barnet se vilken av pinnarna som är längst. Barnet har nu också förmågan till konservation. Nu kan hon också uppmärksamma flera olika synpunkter samtidigt. Barnet börjar nu kunna se saker och ting ur andras synvinklar också. Det sista stadiet, formellt operationella stadiet, gäller barn i åldern ca 11- 15. Nu är barnet helt obundet till den konkreta verkligheten. Barnet kan endast handla med ord och begrepp, föreställa sig tänkta

situationer, tänka hypotetiskt och skapa teorier. Nu har barnets abstrakta tänkande utvecklats färdigt. (Maltén 1997, s.122-123, 144)

Enligt Piagets teori om läran om den kognitiva utvecklingen är assimilation och ackommodation de två centrala processerna gällande läroprocessen. Assimilation innebär att personen tolkar en ny situation med hjälp av den kunskap hon har från tidigare. Den nya händelsen anpassas till tidigare kunskap och den gamla kunskapen används i en ny situation. (Imsen 2006, s. 283-284)

Ackommodation innebär att den kunskap som personen har från förut förändras så att den passar till den nya situationen. Med ackommodation menas att den gamla kunskapen omarbetas och struktureras på nytt. Det kan även innebära att en gammal kunskap byts ut till en helt ny tolkning. Barnet lär sig genom omgivningen och omgivningen ger barnet ny information. (Imsen 2006, s. 284-285)

Kognitivismen fokuserar på den intellektuella utvecklingen: kunskap tänkande och minnet. Enligt kognitivismen kan inte kunskap överföras från en person till en annan. Människan är nyfiken och aktiv till naturen och hon styrs inifrån, inre motivation. Människan eftertraktar inte belöning och andra fördelar utan hon längtar efter att finna mening och sammanhang i tillvaron. Människan reagerar inte automatiskt på yttre stimuli. Genom att tänka kan människan ordna och strukturera stimuli av omvärlden innan hon reagerar. Människan uttyder nya stimuleringar utifrån det som hon redan känner, hennes erfarenheter. Resultatet av det som människan gör med stimuleringarna är inlärning. Kunskap hos människan förändras och utvecklas. Pedagogens uppgift är att planera en aktivitet där barnet kan konstruera ny kunskap. Piaget har studerat barns utvecklingsnivåer och skapat fyra olika stadier eller prestationsformer inom kognitiv utveckling som beskriver vad ett barn i en viss ålder klarar av att prestera: sensomotoriskt, för-operationellt, konkret operationellt och formellt operationellt. Piaget har även en teori om läran om den kognitiva utvecklingen där de två centrala begreppen gällande läroprocessen är assimilation, där personen tolkar en ny situation med hjälp av tidigare kunskap och ackommodation, som innebär att gamla kunskapen omarbetas och struktureras på nytt så att den passar den nya situationen.

4 Finländsk syn på småbarnsfostran

Enligt ”Grunderna för planen för småbarnsfostran” som är utgiven av Stakes, 2005 innebär småbarnsfostran följande: ”Småbarnsfostran är växelverkan mellan vuxna och barn i de livsmiljöer som barnen är en del av och tar del i. Småbarnsfostran främjar balanserad tillväxt, utveckling och inläring hos barnet. Det krävs nära samarbete mellan föräldrar och professionella fostrare, eller med andra ord fostringsgemenskap, för att skapa en helhet som är meningsfull ur barnets synvinkel.” (Stakes 2005, s. 16)

Fostran är något som berör alla människor på två olika sätt, alla blir fostrade och men alla är även fostrare. Att fostra innebär inte nödvändigtvis att det är en vuxen som fostrar ett barn men det är denna synvinkel som jag har valt att rikta in mig på. Fastän fostran är ett känt fenomen är den ändå definierad som komplicerad. Det finns många olika sätt att se på fostran. Det finns två centrala utgångspunkter som används när det gäller uppfostran. Det går att ses från en bred eller begränsad synvinkel och vidden beror på vetenskapen som används. Fostran ses på olika sätt när den behandlas som en process eller när den ses som något som resulterar i något. Vanligen anses fostran som växelverkan mellan två personer: fostraren och den som fostras. Sirkka Hirsjärvi beskriver fostran i boken ”Johdatus kasvatustieteeseen” med hjälp av tre följande drag: fostran är en funktionell aktivitet, det innebär gärningar, observationer, tänkande och föreställningar, fostran är växelverkan mellan människor och fostran som en aktivitet innebär att det skall resultera i något. (Hirsjärvi & Huntunen 1995, s. 31-35)

De värdena som finns inom småbarnsfostran i Finland baserar sig på centrala och internationella avtal om barns rättigheter och nationella bestämmelser och andra styrdokument. Enligt Barnkonventionen är barnets människovärde högt värderat. I ”Grunderna för planen för småbarnsfostran” nämns fyra principer som grundar sig på detta; barn får inte diskrimineras och barnen skall behandlas jämlikt, barnets bästa skall prioriteras, barnet måste få leva och utvecklas harmoniskt och barnets åsikter skall tas i beaktan. (Stakes 2005, s. 17)

I ”Grunderna för planen för barnuppfostran” tas det upp tre principer som pedagogen måste se till att tillämpas inom dagvården: att stöda personligt välmående, att stöda beteendeformer och verksamhetssätt som tar andra personer i beakta och att få barnets självständighet att stegvis öka. Pedagogen skall vara medvetande om den roll som hon har som fostrare och värderingarna och

etiska principerna som rollen bygger på. Hon behöver ett intresse för sitt arbete och kunna reagera på barnens känslor och behov. (Stakes 2005, s. 18)

Det centrala inom småbarnsfostran i Finland är att stöda barnets välmående, att det skall kunna växa, utvecklas och lära sig. Barnet skall bli respekterat och vara bekräftat så som det är för att dess självkänsla skall befrämjas. När barnet blir mött med respekt, vågar det möta nya saker och situationer och utvecklas. Barnet skall vårdas, fostras, undervisas och bemötas på ett gott sätt och dess grundbehov skall tillfredställas för att det skall få en bra jaguppfattning. (Stakes 2005, s. 19-20)

Ett barn skall få observera, lyssna, uppleva och skapa, detta gynnar fantasin och intuition. Barnet skapar en uppfattning och bild om vad som är skönhet, harmoni, melodi, rytm, stil, spänning och glädje och vad som är motsatser till dessa. Det är då barnet bildar värderingar, inställningar och synsätt. Vardagen inom småbarnsfostran består av situationer som kan ses utgående från vad som är rätt och fel, bra och dåligt och vad som är sant och vad som är lögn. I samband med händelser och situationer i vardagen går det att se på frågor om rättvisa, jämlikhet och frihet. Barnet kan ibland känna sig rädd, ångestfylld eller ha skuldskänslor och dessa skall hanteras tillsammans med barnets så att det kan känna sig trygg. (Stakes 2005, s. 34)

5 Undersökningens genomförande

Syftet med detta kapitel är att redogöra för genomförandet av den empiriska delen. Ändamålet med undersökningen för detta lärdomsprov är att undersöka vilka metoder och strategier som används på daghem för att barnen skall följa reglerna och för att verksamheten i gruppen skall fungera. Jag kommer att skriva om undersökningsgruppen och undersökningsmetoden. Jag kommer även att redovisa vilken insamlingsmetod och undersökningsmetod som jag har valt. Jag kommer även att framföra hur intervjuen gick till i praktiken.

5.1 Undersökningsgrupp

När det gällde att välja respondenterna till min undersökning bestämde jag mig för att använda mig av bekvämlighetsurval. Holme & Krohn Solvang (1997, s. 183) skriver att bekvämlighetsurval innebär att de valda respondenterna är lättillgängliga. De nämner också att bekvämlighetsurval inte är representativa. Jag valde att intervjua personalen på ett daghem som jag har gjort praktik på och även jobbar på. Jag valde att intervjua personal från två svenskspråkiga avdelningar som har barn i åldern 3-5. Avdelningarna har även barn i andra åldrar men intervjufrågorna gäller barn i denna ålder. Jag har valt att fokusera på barn i åldern 3-5 eftersom jag kände att frågorna passade bäst för barn i denna ålder, t.ex. en ettåring klär inte på sig själv. Antalet respondenter blev slutligen 7. Jag valde att prata först med daghemsföreståndaren och respondenterna och berätta om mitt lärdomsprov och undersökningen. Slutligen skickade jag följebrevet och frågorna till respondenterna och kom överrens om tiden när intervjuerna skulle genomföras. Respondenterna består av en grupp kvinnor som är i åldern 44-55 och har utbildningen barnskötare eller barnträdgårdslärare.

5.2 Undersökningsmetod

Som undersökningsmetod har jag valt att använda kvalitativ intervju. Jag hade först planerat att göra en enkätundersökning, men kom fram till att jag säkert får mera utförliga svar genom att göra intervjuer. Holme och Krohn Solvang (1997, s. 78) skriver att en kvalitativ intervju innebär att svaren blir djupare och mer utförliga. I en kvalitativ intervju finns inga svarsalternativ eller färdiga svar utan respondenten får själv utforma sitt svar och beskriva så som hon vill.

En kvalitativ intervju är ett samtal mellan den som intervjuar och respondenten. Till skillnad från vardagligt samtal styr intervjuaren samtalets gång. Samtalet ska basera sig på ämnet som intervjuaren valt men respondenten får fritt svara på frågorna och berätta om ämnet. Det är viktigt att intervjuaren inte styr för mycket utan ger respondenten möjligheten att resonera i lugn och ro. I en kvalitativ intervju finns inga rätta eller fel svar. Det är viktigt att intervjuare tar respondenten i beaktan så att respondenten inte känner sig obekvämlig eller osäker under intervjun. (Patel & Davidson 2003, s. 78)

Språket och talet är något som har en inverkan på intervjun, både intervjuarens och respondentens, som t.ex. dialekter. Det är viktigt att intervjuaren verkligen lyssnar och även kan läsa mellan

raderna. Det är viktigt att intervjuaren förstår respondenten rätt och ber respondenten ytterligare förklara ifall det är något som känns oklart. Målet med intervjuer är inte att få uppenbara och klara svar utan att få en beskrivande svar av respondenten. (Olsson & Sörensen 2007, s. 82)

Frågorna i intervjun är öppna och svaren påverkar förloppet av samtalet. Intervjuaren har tidigare planerat frågor som hon skall ställa, en plan men detta skall inte styra för mycket utan respondenten ska ha möjlighet till att formulera svaren fritt och spontant. Men det är viktigt att intervjuarens frågor blir besvarade. Kvalitativ intervju innebär att samla och behandla information om något som karakteriserar en företeelse. (Holm & Krohn Solvang 1997, s. 99-100; Olsson & Sörensen 2007, s. 65)

5.3 Datainsamlingsmetod

Eftersom jag var bekant med respondenterna från tidigare, hade jag inget problem med att finna respondenter. Jag valde att först informera båda avdelningars personal om att jag håller på att skriva mitt lärdomsprov och gärna gör undersökningen på avdelningarna. Sedan gav jag dem följebrevet och frågorna till undersökningen (Bilaga 1, bilaga 2). Jag valde att ge frågorna på förhand så att de fick bekanta sig med dem och för att få så utförliga svar som möjligt. I följebrevet framkom att allt material kommer att behandlas konfidentiellt.

Att materialet behandlas konfidentiellt innebär att allt material från intervjuen som associeras till respondenterna inte kommer att avslöjas. Detta innebär att inga obehöriga kommer att se eller höra materialet från intervjun. (Olsson & Sörensen 2007, s.83)

Intervjuerna gjordes på respondenternas arbetsplats och på deras arbetstid. Jag diskuterade med respondenterna och kom överrens om en tid för intervjuen som passade dem. Intervjuerna bandades in på bandspelare. Detta är ett bra sätt för då får intervjuaren hela samtalet på band. Ifall intervjuaren väljer att skriva istället för att banda in, kan det lätt hända att hon inte hinner skriva ner allt. Genom att använda bandspelaren kan intervjuaren helt fokusera på samtalet. För att få banda in intervjun måste intervjuaren ha respondentens tillstånd. Fördelen med att banda in samtalet är att då får intervjuaren de exakta svaren. Nackdelen är att det tar mycket tid och engagemang att skriva ut hela samtalet senare. Bandspelaren kan också göra att respondenten blir nervös. (Kvale & Brinkmann 2009, s. 194; Patel & Davidson 2003, s. 83, 119)

5.4 Dataanalyismetod

Efter att alla intervjuerna med respondenterna var gjorda skulle materialet bearbetas. Jag spelade in intervjuerna med bandspelare och valde att gå igenom alla intervjuer och skriva ner svaren för att jag skulle få en bättre helhetsbild. Jag skrev ner alla intervjuer i sin helhet eftersom respondenterna höll sig bra till intervjufrågorna och pratade inte om något icke-relevant. Att kvalitativt bearbeta en inspelning är tidsmässigt krävande. Det är viktigt att börja bearbetningen och renskrivandet av intervjun så nära själva intervjun som möjligt. Det kan kännas svårare att komma ihåg situationen ifall det har gått en lång tid. (Patel & Davidson 2003, s. 83, 119)

Det är viktigt att allt material från intervjun behandlas konfidentiellt, så att inga utomstående får tag på materialet. Intervjuaren måste komma ihåg att förvara materialet säkert och se till att ta bort materialet från bandspelaren när det inte längre behövs. (Kvale & Brinkmann 2009, s. 203-204)

6. Resultatredovisning och analys

I detta kapitel kommer jag att redovisa vilka resultat som intervjuerna givit. Undersökningen bestod av en kvalitativ intervju och därför kommer resultaten att redovisas skriftligt. Frågeformulärens frågor är indelade i kategorier. Första frågorna är lite bakgrundsfakta om personerna och sedan kommer frågor om hur de väljer att göra och säga i olika situationer, med följdfrågor. Frågorna påminner väldigt mycket om varandra och med hjälp av dem ville skribenten få fram hur pedagogerna agerar i vissa situationer. Jag kommer att redovisa alla frågor i samma ordningsföljd enligt frågeformulären och tolka svaren.

6.1 Respondenterna

Jag meddelade respondenterna på förhand om min undersökning och gav dem sedan efter en tid följebrevet och frågeformulären. Respondenterna består av sju stycken kvinnor i åldern 44-55. Tre av respondenterna har utbildningen barnskötare och fyra är barnträdgårdslärare. De jobbar alla med barn i olika åldrar men i undersökningen fokuseras på barn i åldern 3-5. Respondenterna jobbar i barngrupper med 21-24 barn i olika åldrar. Sex av respondenterna besvarade på frågorna som jag

ställdes till dem och en respondent valde att ge ett gemensamt svar för alla frågorna. Hennes svar har jag sammanställt i sista kapitlet.

6.2 Rutiner och gränser

Alla daghem har sina dagliga rutiner. Rutinerna finns för att verksamheten skall fungera. Rutinerna är uppbyggda för att dagen skall gå smidigt och för att barnen skall få så mycket som möjligt ut av dagen. Enligt teorin (se s. 2) måste personalen känna till barns färdigheter och behov för att kunna planera sin verksamhet. Grunden för verksamheten på daghem är barnens välmående, trygghet och möjlighet till inläring och utveckling. Ett barn förstår betydelsen av rutiner och regler. Det kan hända sig att barnet inte förstår och då kan det börja protestera högljutt, med ord eller motsätta sig. Ett barn som ifrågasätter känner att det duger. Teorin är tudelad. Enligt kognitivismen har barnets erfarenheter en inverkan på hur barnet reagerar på problem, situationer och människor (se s. 11). Enligt behaviorismen är erfarenheter inlärd och barnet kan lära sig vad som helst med rätt stimuli eftersom människan är passiv. Ifall barnet beter sig avvikande tyder det på en bristande miljö (se s. 7)

6.3 Påklädning

Att klä på sig sina kläder är något som alla barn behöver göra före utevistelsen. Vissa behöver mera hjälp än andra med påklädningen, beroende på ålder och färdigheter. Men i vissa fall kan det vara att barnet av en eller annan orsak trotsar eller vägrar. Fyra av respondenterna berättade att de börjar med att uppmana barnet att klä på sig. En av dessa respondenter tillade att ifall detta inte hjälper går hon fram till barnet och börjar prata om något annat och försöker avleda barnet från situationen och hjälper barnet lite med påklädningen för att undvika att situationen blir till en stor sak. Hon berättade att hon genom uppmaning försöker få barnet att förstå att det är bäst för barnet själv att klä på samtidigt som andra barnen och att få gå ut samtidigt med andra, så blir det inte mera diskussioner om det. En annan av dessa fyra beskrev att hon fångar barnets uppmärksamhet och tittar på barnet med en bestämd blick och uppmanar barnet med bestämd röst. Dessa fyra respondenter svarade på samma sätt, alla anser att detta är en situation där den vuxne bestämmer, en auktoritet, alla barnen ska ju klä på sig och barnet inte har något val (se s.9). En av respondenterna förklarade att hon tar över och gör beslutet för barnet och lugnar ner situationen på detta sätt:

”Jag tar barnet åt sidan och förklarar att nu går vi ut och där ute så behöver du mera kläder, annars fryser du. Nu klär du på dig, punkt slut.(---) Och är det nu väldigt krångligt så kan man ju ge lite hjälp och sänker tröskeln.”

En respondent ansåg att det inte är något problem med påklädningen utan att barnen oftast klär på sig själva. Ifall det uppstår något problem med påklädningen kan hon hjälpa barnet och ifall påklädningen känns omöjlig lämnar hon barnet sist och stannar och övervakar att barnet klär på sig när andra barnen går ut. Varför hon väljer att agera på detta sätt sa hon att hon faktiskt inte tänkt på, det är något som känns naturligt för henne. I teorin nämns att fostran och att hjälpa ett barn kan vara både medvetet och omedvetet (se s. 1). I vissa situationer agerar en vuxen på ett sätt som känns naturligt för henne.

Svaren på frågorna ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och agera istället och varför är alla i stort sätt samma. Respondenterna väljer att hjälpa barnen på traven med påklädningen, en av respondenterna säger att hon sätter barnet till sidan till ett lugnare ställe och hjälper barnet. Två av respondenterna svarade att de ibland, ifall de inte har tid att hjälpa barnet just då, väljer att lämna barnet sist och hjälper henne då att klä på sig. Respondenterna valde att agera på detta sätt för att inte andra barnen skall störas drabbas av situationen så som denna respondent svarade:

”...så tar man barnets kläder och barnet och börjar klä på och pratar och säger att nu sätter jag på tröjan och du får fortsätta(---). Det är för att de ska gå smidigt då det är stora grupper och för att de ska fungera så att inte de blir så oroligt i gruppen.”

6.4 Samling

Samling är en del av dagliga rutiner på ett daghem. Det är då som alla barnen är samlade tillsammans och gör saker tillsammans som en hel grupp. Att ett barn sitter och pratar och stör under samlingen är något som alla respondenter anser att inte är acceptabelt. Tre av respondenterna svarade att barnet kan lugna ner sig genom att respondenten ser barnet i ögonen och ger en menande blick, två av dessa säger även namnet på barnet före de tar ögonkontakt. I teorin (se s. 6) tas upp klassisk betingning, vilket innebär automatisk respons på stimuli. Detta kan vara att en vuxen ger en menande blick och barnet förstår att det inte får störa. Tre respondenter väljer att säga till barnet och försöker sedan få barnet att koncentrera sig på samlingens handling. En respondent svarade att

ifall det är många barn som är oroliga väljer hon att ta en rörelselek så att alla får lite röra på sig så att de orkar sitta.

Varför respondenterna väljer att agera på detta sätt är de rätt så eniga om. Ett barn ska inte sitta och störa andra under samlingen. I teorin (se s. 6) sägs det att oro bland barnen stör dem som vill koncentrera sig och att de som orsakar oro behöver hjälp med att lösa situationen. En av respondenterna poängterade följande:

”Det heter samling, vi är alla samlade och fokuserade, vi jobbar alla tillsammans kring nånting. Det gör man ju inte annars under dagen.(---) och finns det en rytm i dendär samlingen så blir de inte heller så mycket störingsmoment”

En respondent berättade att hon anser att ett barn som stör borde också få vara med på samlingen, hon anser att det är något negativt ifall barnet måste tas bort från samlingen.

Ifall respondenterna avviker från detta så väljer tre av dem att ta barnet åt sidan och förklara att det inte får störa och att det är orättvist mot andra. En av respondenterna berättade att hon väljer att göra så för att inte förlöjliga barnet inför andra barnen. Vanligtvis väljer pedagogerna att först varna barnet innan de väljer att avlägsna barnet från samlingen. Att avlägsna barnet från samlingen kan anses som ett straff för att barnen stört andra. I teorin (se s. 8) berättas att straff kan användas för att få ett barn att agera som väntat. Eftersom barnet inte vill bli straffat kanske det lugnar ner sig när det får en varning eller åtminstone lär sig tills nästa samling. Två respondenter väljer att flytta på barnen så att det blir lugnare i gruppen. En av dessa respondenter tillägger att om det inte blir lugnare så avlägsnar hon barnet från gruppen. En annan respondent väljer också att först ge en varning och ifall det inte hjälper så får barnet gå bort från samlingen.

6.5 Barnet anländer till daghemmet

När barnet kommer på morgonen till daghemmet kan det hända att barnet blir ledset och inte vill att mamma eller pappa ska åka iväg. Här är det viktigt att både personalen och föräldrarna samarbetar för barnets bästa eftersom de båda är ansvariga för fostrandet (se s. 1). Fyra respondenter nämner att det ofta hjälper att ta barnet och gå och vinka i fönstret åt föräldern. En respondent säger att hon brukar försöka avleda uppmärksamheten med något annat och hittar på något som barnet kan leka med. Barn behöver närhet och kärlek av vuxna för att känna sig tryggt (se s.1). Två respondenter tar

barnet i famnen för att lugna ner barnet. En av dessa berättar att de har sagt åt föräldrarna att ju längre de stannar kvar desto svårare kan det bli för barnet. En annan respondent säger att det beror på barnets ålder och hur ofta det händer. Hon säger att föräldrarna sköter det bra för det mesta själva, hon anser att föräldrarna måste få känna att de klarar av situationen. Det krävs av en pedagog att se vad det är som barnet behöver och hur det tänker. Pedagogen måste kunna se barnets behov och vara empatisk (se s.1). En respondent berättade att det beror på vad som ligger bakom, på barnets behov och vad det är barnet ropar efter. Det gäller att kolla upp att allting är ok. Enligt Stakes skall pedagogen lyssna till barnet (se s. 1). Respondenten nämner också att det kan vara maktutövande. Barnet testar och styr sina föräldrar och då tar hon barnet åt sidan och säger att det räcker och att det är bra nu och torkar tårarna och då får barnet säga hejdå till föräldern. Hon poängterar också att det inte går att dra alla barn över samma kam. För att finna gränser och välbehag testar barnet och utmanar.

Ifall dessa tidigare ageranden inte hjälper väljer två respondenter att hjälpa barnet att komma igång med leken eller att ta barnet i famnen för att barnet inte skall fastna i gråtandet och för att det ska känna sig tryggt. En av dem tillägger att hon säger med bestämd röst att det räcker och att de nu fortsätter med något annat. Två respondenter nämner att barnen ofta slutar gråta genast efter att föräldrarna har gått:

”...Ibland så slutar de gråta redan föräldrarna är vi bilen.”

Eftersom grupperna är stora har kanske inte personalen alltid tid att sitta med ett barn så länge. Detta är en sak som en respondent nämner om. Hon berättar att hon sitter med barnet en liten stund och sedan låter hon barnet vara ensam tills det har lugnat ner sig. Hon poängterar att barnet lugnar alltid ner sig förr eller senare.

6.6 Barnet hämtas från daghemmet

När barnet hämtas från daghemmet kan det hända att barnet är mitt i en lek eller dylikt och inte vill åka hem när föräldern kommer. Men på vems ansvar är denna situation, är det föräldern som skall styra och ställa eller pedagogen. Det är föräldrarna som har huvudansvaret för uppfostran men även pedagogerna har en stor roll i det (se s. 1). Två av respondenterna väljer att gå fram till barnet och säger att nu har mamma/pappa kommit för att hämta dig och tar barnet i hand och säger hejdå. En av dessa respondenter förklarar att hon väljer att agera på detta sätt för att hon anser att barnet skall

lära sig att föräldern kommer för att hämta barnet, inte för att leka på gården. Den andre respondenten anser att detta är en situation där den vuxne bestämmer (se s. 9). En respondent anser att det är personalens uppgift att stöda situationen så att det inte blir svårt för varken föräldern eller barnet. Eftersom barnet är ännu på daghemmets område är det daghemmets regler som gäller. Hon tillägger att ifall det är ett barn som provar gränser går hon och säger bestämt till barnet att nu är dagen slut och det är dags att åka hem. Hon poängterar att daghemspersonalen och föräldrarna fostrar tillsammans, det är samarbete. Men föräldern skall inte trampas ner och det kan vara bra att diskutera med föräldern efteråt. En annan respondent anser att när föräldrarna hämtar barnet är inte barnet längre på hennes ansvar utan föräldrarnas men att hon ändå försöker hjälpa föräldrarna:

”...när de blir hämtade så är barnet för det första på föräldrarnas ansvar, inte på mitt ansvar nå mera. De får själv ta hem dem. Då brukar jag också skoja att okej vi säger hejdå åt mamma och du får komma till mig och sov inatt, med lite humor. Jag ser inte det som mitt jobb att sköta det. Försöker hjälpa föräldrarna och prata med föräldrarna.”

Respondenten väljer att göra på detta sätt för barnets bästa, hon vill inte blanda sig i så att barnet hör. Hon tillägger:

”...De ska förstå att när mamma och pappa kommer så är de mammas och pappas barn.”

En respondent berättar att de brukar prata med barnen på samlingsen, speciellt på hösten när det är nya barn, om vad som gäller när föräldern kommer, varför barnen vill lämna på dagis. De förklarar att när föräldern hämtar barnen är hon/han säkert trött och vill åka hem och förklarar att när föräldern hämtar går man hem, det kommer nya dagar. En annan respondent anser att föräldrarna skall själva få klara av situationen:

”...att inte man flyger på med samma o börjar styra och ställa utan uppmuntrar och säger tack för idag. Oftast ordnar de sig på några minuter”

Ifall respondenterna avviker från detta väljer två av respondenterna att gå fram till barnet och säger bestämt tack för idag och styr situationen och hjälper föräldrarna. En av dessa säger detta inte är en situation där det finns valmöjligheter. En respondent väljer att förklara åt barnet att när föräldern hämtar så är det dags att städa undan och då går det inte att bråka:

”...man kan inte börja bråka för de vill inte mamma när hon kommer utan hon vill ha en glad pojke som vill komma hem”

Hon gör på detta sätt för att annars blir det otrevligt för barnet och föräldern. Hon tillägger att det är en sak som görs på detta sätt och det är inget att diskutera om. En respondent svarade att ifall hon märker att det är en förälder som står och bara väntar på att barnet ska bli klart så då angår det inte henne mera. Ifall föräldern inte får hem sitt barn, får de stå där en stund, oftast går de ju ändå hem efter en stund. Hon anser att efter att hon har sagt tack för idag får föräldern själv sköta saken. Respondenten berättar också att de har på förhand pratat med föräldrarna att de anser att när föräldrarna hämtar barnet är barnet på väg hem och hon anser inte att det då är hennes uppgift att agera och ”pusha på”:

”...man kan ju inte kör hem nån heller. Föräldrarna avgör själv sen att tar de hem sitt barn eller står de på gården en halv timme(---) men då är inte barnet mitt nå mera. Då är det inte mitt bekymmer att hålla reda på de barnet”

6.7 Vilan

Vilan är en viktig del av dagliga rutiner på ett daghem. Det är då som barnen får slappna av och samla krafterna. Att sova är oftast inget måste men att ligga och störa andra barn är inget som accepteras av respondenterna. Fyra av respondenterna väljer att gå fram till barnet och säger att nu ska det vara tyst och att det inte får störa andra barnen och bäddar in barnet på nytt. En respondent tillägger att ifall hon sitter och läser en bok till barnen visar hon med handen att barnet ska lägga sig ner på dynan eller så säger hon ”schh”. Hon säger att hon inte sitter där och ropar inför alla åt barnet utan hon försöker vara diskret eftersom det är något som gäller bara henne och barnet som stör. Ifall ett barn stör i sovrummet kan detta stimulera andra barn så att även de börjar störa i sovrummet (se s. 6). Varför dessa fyra respondenter väljer att agera på detta sätt är för att hjälpa barnet att själv hitta ro. En av dessa fyra anser att det inte är en situation där barnet kan bestämma (se s. 9) och en gör det för att inte blanda in hela gruppen. Den fjärde anser att vilan är viktigt och att ett barn inte då får ligga och störa andra. En respondent säger snabbt till åt barnet att vara tyst innan det blir till någon större sak. Orsaken till detta är följande:

”Bara för att de ska vara tyst i sovrummet, de är en regel som alla följer”

För att få ett barn att sluta störa väljer en respondent att gå bredvid barnet som stör och pratar lugnt till barnet och stryka lite på foten:

”...går fram till barnet och pratar lugnande att det måste vara tyst en stund nu och kanske du kommer upp tidigare om du ligger och vilar dej.”

Ifall barnet fortsätter att störa väljer tre respondenter att gå och sitta bredvid och lugna barnet. En av dessa tillägger att ifall det inte heller hjälper så kan hon ta upp barnet och gå och prata med det i ett annat rum. En berättade att ifall det är mitt i sagan slutar hon att läsa och sätter på lugn musik och sätter sig med barnet. En respondent väljer att göra på följande sätt:

”...om det sen börjar komma alla möjliga ljud så morrar man till. De handlar inte om att hota och hålla på. De är inte någon slags maktutövande utan det handlar om att göra situationen bra för alla...”

Ifall det är flera barn som håller på och stör sätter sig en av respondenterna så att hon ser dem alla och säger ”schh”. Orsaken till detta agerande är gemensamt: för att barnet skall finna ro och för att inte andra barnen skall bli störda.

6.8 In efter utevistelse

Barnen trivs oftast ute, där de får leka i den friska luften. På daghem finns vissa rutiner som alla ska följa, dit hör även att alla går in samtidigt. Men ibland kan det hända att ett barn av någon orsak vill stanna ute och vägrar att komma in. I en sådan situation väljer två respondenter att gå fram till barnet och säger med bestämd röst att nu går vi in. En respondent berättar att de alltid ger en städvarning åt barnen en stund innan de ska börja städa undan och gå in så att barnen har möjligt att mentalt förbereda sig. Hon berättar att p.g.a. detta kommer vanligtvis alla barnen in. Men ifall det finns något barn som, oftast p.g.a. trots, testar och söker gränser och ramar och inte kommer in så går fram till barnet och säga med bestämd röst att nu är det dags att gå in. Två respondenter går och hämtar barnet. En respondent berättar att hon inte varit med om detta:

”...jag säger att nu går vi in, jag ropar inte, men rösteläge är sådan att nu går vi in.”

En annan respondent säger att oftast lämnar något av barnen efter. Då ställer sig alla andra barnen i kö för att gå in och personalen är medveten om barnet som inte står i kön. När barnet som lämnat ute märker att kön minskar kommer det in på egenhand. Alla respondenter är eniga om att detta är en situation där alla barn skall komma in.

Respondenterna som valde att gå fram till barnen och säga att nu är det dags att gå in väljer ifall de avviker att gå och hämta barnet för att visa och säga åt barnet att nu går vi in, alla ska gå in (se s. 9). En av dessa berättade orsaken till att hon agera på detta sätt är:

”För att visa auktoritet, det går inte att diskutera. Det är inte något som barnet kan välja p.g.a. säkerheten”

En respondent berättar att ifall hon avviker kan hon gå in med de andra men inte klä av sig utan istället övervakar hon barnet som stannade ute och ser hur det reagerar då alla andra gick in:

”När alla andra går in så klär jag inte av mig själv utan jag lossas att jag också går in. Har hela tiden uppsikt och kollar vad barnet sysslar med där...”

Respondenten säger att vanligen kommer barnet in när det märker att ingen reagerar. Eftersom grupperna är stora så behövs oftast alla i personalen vid avklädning och därför väljer en respondent att gå fram till barnet och säga att nu har alla andra gått in och nu får du också komma, och pratar med barnet. Hon anser att detta inte ska bli till en stor sak som berör hela gruppen utan det är mellan henne och barnet.

6.9 Barnet stör andra barns lekar

På daghem är det många barn i en grupp och ibland kan det hända sig att ett av barnen far och stör andra barn i deras lek och ställer till med bråk. Alla respondenterna var av den åsikten att det inte är ok att ett barn stör andra barn och att det är viktigt att se till situationen. Tre respondenter väljer att gå fram till barnet och säger att så får man inte göra. En tillägger följande:

”... Är det så att hon egentligen vill vara med så kan man fråga ifall hon vill vara med och leka här. Då kan du ju inte komma o störa utan då kan du fråga istället om du får vara med i leken, och försöker få barnet med i leken.”

Den andre av dessa tre säger att barnet måste be om förlåt av dem som hon stört och försöker få barnet att förstå hur det känns för de andra. Den tredje sammanfattar sitt svar följande:

”...gå in, reagera, gå åt sidan, reda ut, väcka empati och komma fram till någon lösning som barnet själv också förstår”

Även de två andra säger att de väljer att agera på följande sätt för att väcka empati och för att barnet skall förstå att det inte får störa andra barn. En respondent tyckte att frågan kändes stort. Hon säger att ifall barnet stör går hon dit och tar bort barnet och förklarar att hon inte får störa och försöker hitta på något annat åt barnet. Hon poängterar också att personalen har ett stort ansvar och att det är viktigt att vara lyhörd och se efter att ifall det faktiskt är så att barnet stör eller vill hon egentligen vara med i leken. Pedagogen ska vara lyhörd och lyssna till barnet och ge barnet möjlighet till eget initiativ (se s. 1). En annan respondent väljer att ta bort barnet som stör. Även hon tillägger att ibland kan det vara så att barnet egentligen vill vara med i leken. Då väljer hon att göra följande:

”...så kan man diskutera med dem som leker att skulle inte vi kunna lösa detta på något sätt.”

Tre respondenter berättar att de även kan ta bort barnet från situationen och förklarar att så får det inte göra och att de kan hjälpa barnet att hitta på något annat att syssla med eller att själv sitta med barnet en tid, ifall möjligt. Det gäller att hjälpa och stöda barnet.

6.10 Barnet vägrar att leka med ett annat barn

När barnen leker med varandra uppstår det ofta grupper som leker olika lekar eller spelar olika spel, men det finns även barn som ibland vill leka ensamma. På vissa daghem och daghemsavdelningar gäller regeln att alla ska leka med varandra, detta oftast för att ingen ska bli utstött och lämnad ensam. Men fungerar detta? Tre av respondenterna anser att det inte går att tvinga ett barn att leka med någon. Två av dessa tre respondenter har som förslag att barnen kanske kan vara i samma grupp t.ex. när det pysslas, för att barnen skall kunna lära känna varandra lite bättre. Den tredje respondenten poängterar att det är viktigt att ta reda på orsaken till detta, ifall det har hänt något. Hon anser att det inte finns någon automatik i att få barnen och leka tillsammans. Ifall det inte finns någon orsak till att barnet vägrar leka anser hon att det gäller att väcka empatin hos barnet och fråga hur tror du att det känns för det andra barnet. Även en annan respondent anser att det är viktigt att

väcka empatin hos barnet. Hon väljer att först säga åt barnet att så får man inte säga och att fortsätta på följande sätt:

”Och då får barnet be om förlåtelse av den andra och prata om de empatiska och försöka sätta in sig i andra barnets situation, att inte få vara med.”

Pedagogen ska vara empatisk och genom empati skapa en miljö som är gynnsam för barnet. Men det är viktigt att barn lär sig känna empati och kunna känna sätta sig i den andres skor (se s.2).

En annan respondent anser att det beror på situationen. Hon anser inte att det inte går att bara säga att nu leker ni tillsammans utan att det är viktigt att följa upp och se att det fungerar. En respondent berättar att de har som princip att alla ska kunna leka med alla men:

”Men då måste man ju också vara lite realistisk och se att alltid funkar ju barnen inte tillsammans heller.”

Hon säger att hon i en sådan situation går fram till barnen och frågar dem vad det är som de leker och ifall barnen har olika meningar om leken kan inte barnen leka tillsammans. Men oftast anser hon att det går att diskutera sig fram och barnen kan leka en lek som de båda tycker om. Hon tycker det är viktigt att kolla upp varför barnet vägrar att leka, så att barnet inte blir utstött. I teorin skrivs det att pedagogen skall ha ett intresse för barnet och att hon skall kunna reagera på barnens känslor. Senare nämns att pedagogen skall känna till barnet och att hon till och med ska kunna se hur barnen tänker (se s. 2).

Ifall respondenterna väljer att avvika från detta väljer en av respondenterna att försöka reda ut vad som ligger bakom, så att det inte är mobbning. En annan väljer att ta barnet åt sida och förklarar att det inte är acceptabelt att frysa ut någon och mobba. En respondent väljer att ta barnet som inte får vara med i leken och hittar på något som passar barnet bättre, för att hon anser att ingen ska säga att de inte får leka. Hon anser att barn även ska få leka ensamma och bestämma att de inte vill vara med i en lek.

6.11 Toalettbesök före utevistelsen

Att barn går på toaletten före utevistelsen är något som alla respondenter är eniga om, annars kan det bli besvärligt både för personalen och för barnet själv när de måste börja gå in och klä av sig och gå på toaletten. Tre respondenter är av den åsikten att alla går och provar i alla fall. Men det händer ju sig att barnet just har varit på toaletten och detta är något som tre respondenter nämner. Då gäller det att diskutera med kollegorna och kolla upp ifall det faktiskt stämmer. En respondent berättar att detta aldrig har hänt henne:

”De som nu har varit på dagis från små, så de går ju på toa.”

Ifall respondenterna avviker från detta väljer en att låta barnet komma bort för stunden och när alla andra barn har varit på toaletten kan hon göra ett nytt försök. Hon väljer att göra på detta sätt för att barnet ska kunna leka i lugn och ro ute. Pedagogen ska kunna reagera på barnens känslor och behov (se s. 14). Det kan hända att barnet inte vägrar bara för att strejka utan för att hon kanske behöver få sitta på toaletten i lugn och ro för att kunna utträtta sina behov. En respondent berättar att ifall det är ett barn som just har kommit och har varit på toaletten hemma så kan de hoppa över det, då är det onödigt att tvinga barnet. En annan respondent väljer att ta ut barnet och säger:

”Nu är vi ute på gården och du vet vad som gäller, att man springer inte in nå mera utan nu är vi ute och leker och kisar du i byxorna så e de ju mer besvär för dig själv och det är inte roligt med våta byxor.”

Hon väljer att göra detta för att ge barnet en tankeställare. Hon tillägger:

”Det är klart att vi far in på wc:n ifall de säger till, inte har vi dem att kissa ner sig.”

6.12 Pyssel

Att rita, måla och pyssla tillhör vardag på daghem. Genom att pyssla får barnen även öva på sina motoriska färdigheter. Barnen får vanligen pyssla för sig själva, ifall de vill, under fri lek men ibland planeras även något som alla barnen skall pyssla, t.ex. mors- och farsdagskort, påskpynt. Då

har personalen planerat något som varje enskilt barn skall pyssla. Enligt behavioristisk inlärningsteori skall pedagogen komma på uppgifter åt barnen (se s. 8). Men det kan hända sig att ett barn motsätter och vägrar att pyssla. Nästan alla respondenter poängterar att det beror mycket på barnets ålder. Det kan också bero på barnets egen nivå. Tre respondenter väljer att i detta fall försöka motivera och uppmuntra barnet och väcka nyfikenhet.

En respondent svarade följande:

”Det beror också på, är det någon som är i trotsålder och säger nej till allt eller någon som av princip inte ska vara med i någonting. Då försöker jag antagligen bjuda ut och göra det intressant och barnet kan få välja med vilka andra hon vill pyssla.”

En respondent berättade också att hon kan förenkla det ifall det känns oöverkomligt för barnet. Tre respondenter svarade att de oftast pysslar flera dagar så barnet kan även pyssla en annan dag istället.

Ifall respondenterna avviker från detta väljer de att inte tvinga barnet utan istället låta prova en annan dag heller låter barnet hoppa över pysslandet eftersom de flesta inte anser att pysslandet är livsviktigt. Så här svarade en respondent:

”För det är inte en så viktig sak, man behöver inte ta onödiga strider.”

6.13 Matsituation

Efter att jag hade intervjuat första respondenten märkte jag att jag vill tillägga en fråga gällande matsituationen; När barnet vägrar att äta, vad väljer du att göra och säga då? Jag ställde denna fråga till sex av sju respondenter. En situation där ett barn vägrar äta upplever jag själv som en svår och krånglig situation. Två respondenter säger att de brukar ”deala” med barnen, d.v.s. de skrapar en del av maten åt sida som barnet inte behöver äta och visar till barnet vilken mängd mat de ännu ska äta. En av dessa respondenter tillägger att hon inte går med på att barnet själv får bestämma att det inte äter något, speciellt inte ifall det bara trotsar, eftersom barnen behöver få mat i sig. Barn kan även använda matsituationen i maktkampen. Eftersom makten spelar en stor roll även för småbarn så kan de även testa gränser i denna situation, vilket kan kännas väldigt jobbigt för pedagogen eftersom hon ju inte kan tvinga maten i ett barn. Tre respondenter säger att de känner ju barnen och vet vilka som äter mera och vilka som äter mindre och portionerar maten enligt det. En respondent

nämner även att det gäller att vara på sin vakt eftersom det kan vara att barnet håller på att bli sjuk. Tre respondenter säger att barnen inte måste äta allt mat men att de ska smaka på maten. En av dessa svarade på följande sätt:

”...Inte tvinga i men att man smakar åtminstone en sked av huvudrätten. Äter inte barnet så ska man inte ge något annat heller. Då ska de inte heller äta sig mätta på knäckebröd eller smörgås, de är maten som är det viktigaste. Har man smakat så har man smakat, då kan man ta sin lilla smörgås.”

6.14 Ett svar på alla frågeställningar

En av respondenterna som jag intervjuade hade ett svar på alla frågor. Istället för att svara enskilt på frågorna, valde hon att med ett beskrivande svar svara på alla frågorna. Hon började med att berätta att det är viktigt att när pedagogen känner barnet måste hon ibland kunna se genom fingrarna eftersom det kan vara problem hemma eller något som har hänt som påverkar på barnets beteende. Hon förstår att berätta att ifall det är en normal dag är det väldigt viktigt att motivera barnet och se det positiva. Ifall ett barn blir bemött med respekt kan det möta nya situationer och utvecklas. Ifall ett barn vägrar att göra något berättar respondenten att hon kan agera på följande sätt:

”O ifall de inte fungerar så kan man försöka liksom motivera de med lite små tävlingar, hej jag går och klär på mig nu ska vi se vem som är först”

Hon poängterar att det är viktigt i sådana situationer att ta sig själv som medkompis i tävlingen istället för ett annat barn. Ifall inte detta hjälper väljer respondenten att diskutera med barnet. Ifall inte detta heller hjälper säger hon åt barnet att hon nu hört barnet, barnet har fått förklara varför det inte vill, hon vet att barnet har en åsikt och sen förklarar hon för barnet varför hon vill att hon skall agera på ett visst sätt. Barnet skall bli respekterat och även bekräftat för att dess självkänsla ska befrämjas (se s.14). Respondenten hjälper barnet och håller upp det positiva:

”...Allt är inte svart och vitt och framför allt så i alla möten med barnen så ska du inte gå in i att de blir en prestigesak, varken för dig eller barnet för då är båda förlorare i det hela. Att försöka så mycket som möjligt, att tumma lite på vissa saker, var inte så svart och vit utan hjälp lite till och understöd”

Respondenten nämner också att det gäller att ha mycket tålamod. Hon säger att det inte är någon skillnad vad pedagogen gör tillsammans med barnet men hon måste som vuxen visa respekt och höra och se barnet. Att vara på samma nivå som barnet är också viktigt så att barnet förstår att den vuxne faktiskt pratar till det, hör det och bryr sig om det. Då märker barnet att den vuxne märker det och vill även ge något tillbaka. Pedagogen skall respektera barnet och kunna reagera på barnets känslor och behov (se s. 2). När barnet känner sig respekterat och bekräftat stärks dess självkänsla (se s. 14). Enligt Stakes skall den vuxne lyssna till barnet och ge barnet en möjlighet att agera själv. Till sist berättar respondenten att hon anser att barnet aldrig får tappa ansiktet inför andra barn. Ifall det gäller två barn så tar man dem från gruppen och diskuterar färdigt, men inte inför andra barn.

”...men ett barn får inte tappa ansiktet, du får inte ironisera, du får inte! Utan det är en liten individ, i det här fallet så kommer respekten också in.”

7 Diskussion och kritisk granskning

Syftet med föreliggande arbete är att problematisera kring olika inläringsteoriernas synsätt på fostran. Ytterst handlar det om att pedagogen vägleder barnet in i det regel- och normsystem som finns i samhället och kulturen ifråga. I undersökningen ställde jag frågor om hur pedagogen väljer att gå till väga när ett barn motsätter sig och vägrar att bete sig som förväntat.

En som arbetar med barn måste ha mycket tålamod. Hon måste kunna se och bemöta barnet på ett bra sätt och hitta goda tillvägagångssätt för att få vardagen att fungera smidigt. Daghem har sina fasta rutiner och barn som varit länge på daghem vet hur det fungerar. Och för att det skall fungera förväntas att alla gör på samma sätt under en viss tidpunkt. En ”utomstående” kan tycka att barn på daghem måste göra på ett visst sätt bara för att vuxna tycker eller säger att de skall göra det. Men egentligen görs allting med tanke på barnens välmående och trygghet. Det kan också vara bra för en som arbetar med barn att ibland stanna upp och tänka efter varför jag gör på detta sätt, istället för att göra allting rutinmässigt.

Att ha att göra med barn är inte alltid det lättaste speciellt inte ifall det handlar om att ha en hel barngrupp med 20 barn. För att få vardagen att fungera på ett daghem är det viktigt med rutiner. Men en barngrupp med 20 barn innebär 20 olika viljor. Jag har själv arbetat och praktiserat tidigare

en del på daghem och träffat barn som testar sina egna och personalens gränser och motsätter sig. Därför valde jag att skriva om detta ämne, för att få reda på hur sätta gränser på rätt sätt. Svaren på undersökningen var till en del liknande men det fanns även olikheter.

Vid påklädningen agerar de flesta respondenterna behavioristiskt, de använder sig av yttre stimuli. De väljer att uppmana barnet att klä på sig och då förväntas barnet automatisk agera och klä på sig. De anser att i denna situation är den vuxne en auktoritet som bestämmer att barnet måste klä på sig. Alla väljer även att hjälpa barnet på traven och vissa försöker även börja prata om något annat för att avleda barnet och för att påklädningen skall gå smidigare. Ifall barnet inte agerar som förväntat kan barnet lämnas sist, detta kan även anses som straff.

Samlingen leds av en pedagog men även barnen skall vara aktiva under samlingen men inom vissa ramar. Att ett barn stör under samlingen kan leda till att andra barnen också tappar koncentrationen och det är därför respondenterna väljer att agera ifall det händer. När att ett barn stör väljer respondenterna att fånga barnets uppmärksamhet, genom att ha ögonkontakt med barnet och ge en menande blick eller genom att säga barnets namn. En rörelselek kan även hjälpa barnet att få tillbaka koncentrationen och göra så att barnet orkar sitta och lyssna. I detta fall agerar pedagogen kognitivt, hon har en aktivitet för att barnet ska kunna koncentrera sig. Att ta barnet åt sidan och förklara att det inte är ok att störa eftersom det inte är rättvist mot andra är också en metod som används. Ifall detta inte hjälper kan pedagogerna välja att flytta barnet till en annan plats i samlingen för att lugna situationen. En del av pedagogerna kan även i sista hand välja att avlägsna barnet från samlingen. Att avlägsna barnet är ett straff för barnet för att det stört samlingen. Inom behaviorismen används straff för att barnet i framtiden ska undvika liknande situationer som i detta sammanhang, störa under samlingen

Morgonen och att avlägsna sig från sin förälder kan kännas svårt för en del barn, det har alla pedagoger varit med om. I detta fall kan barnets ålder och tidigare daghemserfarenheter spela en roll. Enligt kognitivismen reagerar barn på olika situationer utifrån dess tidigare kunskap och erfarenheter och den kunskap som barnet har kan förändras. Ett fönster där barnet får gå och vinka åt föräldern och en fawn att sitta i kan enligt respondenterna lugna ner barnet och gör att barnet känner sig tryggt. Även föräldrarnas insats i det hela spelar en roll. Att föräldern säger hejdå gång på gång och drar ut på det hela kan göra det svårare för barnet. Men föräldrarna är ju de som känner barnet bäst och oftast vet de när det är dags att gå. Att hjälpa barnet att komma igång med leken kan vara

ett sätt att få barnet att lugna sig. Ifall det är ett barn som trotsar och försöker ställa och styra så gäller det att säga åt barnet att det räcker och torka tårarna och fortsätta med något annat istället.

På vems ansvar är barnen när de blir hämtade, är det föräldrarnas eller pedagogens? Åsikterna bland respondenterna var olika. Faktum är att barnet skall hem men vad är pedagogens uppgift? En del ansåg att eftersom föräldern kommer för att hämta sitt barn är det hennes/hans uppgift att få hem barnet, efter att pedagogen sagt tack för idag är det upp till föräldern att få hem sitt barn. Ett samarbete mellan föräldrarna och pedagogen fungerar bra enligt andra respondenter, att pedagogen hjälper på traven. Att prata med barnen om att när föräldrarna hämtar så är det dags att åka hem och att säga hejdå åt barnet när det åker. Det kommer även fram att en del respondenter anser att detta är en situation där barnet inte kan välja utan att det är vuxna som bestämmer.

Vilan på daghem är till för att barnen skall få ett tillfälle under dagen att vila eller sova och samla krafter. Ifall ett barn stör under vilan gäller det för pedagogen att få situationen under kontroll på ett diskret sätt utan att andra barnen blir störda. Respondenterna väljer att agera behavioristiskt, medvetet eller omedvetet, och stimulera barnet genom att gå fram till barnet och säga att det nu måste ligga tyst och stilla och bäddar om barnet eller hyscha barnet för att det skall finna ro. Ifall det är möjligt så kan pedagogen också gå fram till barnet och sitta bredvid eller paja det.

När barnen fått vistas ute på daghemmet kan det hända att ett barn inte vill gå in när det är dags. I en sådan situation kan pedagogen gå fram till barnet och säga bestämt att nu går vi in eller hämta barnet. Enligt respondenterna brukar barnen nog komma in själva, senast när de märker att en del redan gått in. En respondent berättade att hon kan lämna barnet ute, men att hon övervakar hela tiden, och att barnet kommer in när det märker att ingen reagerar. Detta är en situation där den vuxne agerar behavioristiskt och ska visa auktoritet anser en del av respondenterna, det är den vuxne som bestämmer och barnet har inget val.

Under fri lek får barnen själva välja vad de leker med och vem de leker med. Ett barn får ändå inte gå och störa andra barn i deras lek och det är viktigt för pedagogen att se situationen och vad som egentligen pågår. Enligt kognitivt förhållningssätt baserar barnet sin kunskap på sina erfarenheter. Ifall barnet inte har så mycket erfarenheter i att leka med andra barn kan dess beteende missförstås. I vissa fall kan det vara ett barn som försöker komma med i leken men vet inte riktigt hur det skall göra. Då kan pedagogen gå med och hjälpa barnen på traven. Men är det så att barnet går in och förstör andras lek skall pedagogen ingripa. Att väcka empatin hos barnet är något som

respondenterna nämnde. Pedagogen kan fråga barnet: hur tror du att de andra barnen känner sig när du kommer och stör? Enligt kognitivismen är det pedagogens uppgift att stimulera barnet så att hon kan konstruera ny kunskap, i detta fall ber pedagogen barnet att sätta in sig i den andres situation. Detta innebär att barnet tänker om situationen och får ny kunskap och insyn. En del respondenter väljer att avlägsna barnet från situationen och förklara att så får man inte göra och försöker hjälpa barnet att hitta en annan syssla.

Det är inte ändå alltid så att ett barn kommer och stör andra i leken utan det kan även vara så att ett barn vägrar att leka med ett annat barn. Måste alla leka med alla? En del respondenter berättade att de inte tvingar någon att leka med en annan. Men det kan hända att barnen inte känner varandra så bra och genom att barnen arbetar tillsammans i samma grupp, t.ex. när det pysslas, så kanske de lär känna varandra. Även här kan det vara viktigt att väcka empatin hos barnet och fråga barnet hur det skulle känna sig ifall någon skulle säga åt det på detta sätt. Det är viktigt att pedagogen ingriper i en sådan situation när ett barn blir utfrysst och reder ut situationen tillsammans med barnen och att alla tillsammans kan komma fram till en lösning. Respondenterna nämner att de tillsammans kommer fram till en lösning i motsats till behavioristiska teorin där det anses att den vuxne kommer med lösningarna.

Före utevistelse är det toalettbesök som står på schemat. Men ibland kan det hända sig att barnet inte vill. Detta kan bero på att barnet har så bråttom ut att det inte vill gå just då eller att det just gjort sina behov. I en sådan situation är det viktigt att pedagogerna har koll på situationen, ifall barnet redan har varit på toaletten. Ifall ett barn vägrar att gå på toaletten uppmanar pedagogen det att gå och prova. Pedagogerna förklarar åt barnet att det är bättre att gå nu än att senare komma in och klä av sig alla ytterkläder.

Hur pedagogen väljer att agera när ett barn inte vill pyssla beror väldigt mycket på barnets ålder. Jean Piaget pratar om fyra stadier inom kognitiv utveckling. Det är fyra olika stadier som beskriver tänkandets utveckling. Respondenterna anser att det gäller att motivera barnet och försöka väcka dess intresse. De berättade att de oftast pysslar flera dagar så barnet kan välja att pyssla en annan dag istället. Pysslandet kan kännas svårt för ett barn vilket kan leda till att hon vägrar att pyssla. Då är det pedagogens uppgift att se detta och förenkla det så att det är på barnets nivå. Alla respondenterna ansåg att pyssel inte är något som är livsviktigt och något som de tvingar barnet att göra.

Ifall ett barn vägrar att äta på daghemmet kan pedagogen ”deala” med barnet, dvs. sätta åt sidan en del av maten och visa åt barnet hur mycket pedagogen vill att det ännu skall äta. En del av respondenterna berättade att de inte tvingar någon att äta men att alla måste smaka på maten. Ifall barnet inte äter maten blir det inte heller knäckebröd att mätta magen med istället. Knäckebröd används som belöning och ifall barnet vägrar att äta straffas det med att inte få knäckebröd.

Jag valde att göra mina intervjuer på två av ett daghems avdelningar där jag själv arbetade. För att få ett mer tillförlitligt resultat borde jag ha gjort en större undersökning och valt intervjupersoner från många olika daghem och i olika åldrar. Alla respondenterna svarade ärligt på frågorna och tänkte efter hur de själva agerar i en viss situation.

I resultaten kunde jag se en liten skillnad mellan avdelningarna. På ena avdelningen var svaren väldigt lika medan på andra avdelningen var svaren inte lika enhetliga. Detta kan bero på att de personer som arbetade på avdelningen med enhetligare svar har jobbat tillsammans som ett team länge och verkligen satt ner tid på att tillsammans komma underfund med regler och ett gemensamt arbetssätt för att barnen utvecklas och lära sig i en gynnsam och trygg miljö. Ifall jag har uppfattat rätt hade inte alla i personalen på den andra avdelningen arbetat lika länge tillsammans som ett team.

Frågorna i intervjun var väldigt lika varandra, vilket jag visste redan från början, jag var lite rädd för att svaren också skulle bli väldigt lika och att det skulle bli väldigt mycket upprepning. Men jag tycker att svaren var varierande och att respondenterna kände igen sig i situationerna och kunde beskriva dem bra.

I respondenternas svar kan det ses att både kognitivism och behaviorism används på daghem. Men ingen av respondenterna hade endast behavioristiskt eller kognitivt arbetssätt utan det var en salig blandning. Detta kanske beror på att inte finns en pedagogik som kan användas som en handbok där det konkret står hur en fostrare ska gå tillväga när det gäller småbarnsfostran. Pedagogerna agerar kanske inte alltid heller medvetet enligt ett pedagogiskt förhållningssätt. Hennes agerande kanske baserar sig på observationer eller kanske hon själv prövat sig fram och kommit fram till att ett visst agerande ger ett positivt resultat.

Det har varit givande att skriva detta slutarbete. När jag började med planeringen av skrivandet hoppades jag att jag även själv får ut något av arbetet och lär mig inför det arbete som jag kommer

att göra. Men som jag nämnt tidigare finns det ingen "universal pedagogisk handbok" som man kan slå upp när det behövs och där det står konkret hur man ska agera som fostrare i vissa situationer för att fostra barnet på bästa möjliga sätt. Detta har fått mig själv att tänka efter varför jag agerar på vissa sätt i vissa situationer i mitt arbete. Det har fått mig och stanna upp och tänka efter istället för att agera för agerandets skull, i det arbete jag gör. Jag bär nu med mig "det bästa" av dessa två pedagogiker och tillämpar dem i mitt arbete. Jag hoppas att jag genom intervjuen även gett en tankeställare till mina medarbetare.

Litteratur

Aspeflo, U. (2007) Vad är det för skillnad? -Olika pedagogisk grundsyn leder till olika sätt att bemöta barn med autism. Pedagogiskt Perspektiv AB (hämtat 10.11.2012)

http://media.pedagogisktperspektiv.se/2010/09/artikel_5_vad_ar_det_for_skillnad.pdf

Berg, J. (2000) *Pedagogik – En grundbok*. Falköping: Elanders Gummessons AB

Gustafson, L. (2000) *Lotsa barn – Att fostra med känsla och sunt förnuft*. Stockholm: Norstedts förlag

Heinonen, V. (1989) *Kasvatustieteen perusteet*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino OY

Hirsjärvi, S & Huntunen, J. (1995) *Johdanto kasvatustieteeseen*. Juva: WSOY:n graafiset laitokset

Holme, I.M. (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*.

Häkä, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. (2006) *Lapsen parhaaksi -Lähihoitaja varhaiskasvattajana*. Helsingfors: Edita Prima

Imsen, G. (2006) *Elevens värld. Introduktion till pedagogisk psykologi*. Lund: Studentlitteratur AB

Kvale, S & Brinkmann, S. (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB

Lindell, B. & Hartikainen, V.(2001) *Var går gränsen? Värdegrunden i praktiken. Handbok*.

Uppsala: Uppsala fortbildning AB Förlag

Maltén, A. (1997) *Pedagogiska frågeställningar*. Lund: Studentlitteratur

Olsson, H. & Sörensen, S. (2007) *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*.

Stockholm: Liber

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S.(2006) *Lärandets grogrund*. Studentlitteratur

Rauste-von Wright, M., von Wright, J. & Soini T. (2003) *Oppiminen ja koulutus*. Juva: WS Bookwell Oy

STAKES handböcker Grunderna för planen för småbarnsfostran. (2005)

Skog, J. (2004) *Tre teorier om lärande –från behaviorism till konstruktivism*. Learntech.
<http://www.learntech.se/blog/Lists/Posts/Post.aspx?ID=53> (hämtat: 13.9.2011)

Suhonen, E. (2006) *Som bäst på dagis*. Barnträdgårdsläraryrket.

<http://www.lastentarha.fi/pls/portal/docs/PAGE/LTOL/LTOLSVE/LTOLSVENSKA/MATERIAL/BROSCHYR/BASTPADAGIS.PDF> (hämtat 5.10.2011)

Hej!

Bilaga 1

Jag heter Heidi Granberg och studerar till socionom med fördjupning förskolepedagogik på Yrkeshögskolan Novia. Jag håller på att skriva mitt lärdomsprov och kommer att undersöka hur pedagoger väljer att agera i olika situationer när barnet inte vill agera som förväntat. Jag har valt att göra undersökningen på två svenskspråkiga daghemsavdelningar. Jag kommer att göra en kvalitativ intervju. Jag kommer att skicka frågorna på förhand till personalen på båda avdelningarna.

På daghem finns vissa regler och gränser som skall följas för att allting skall fungera i en stor barngrupp. Vissa gånger finns det barn som inte vill göra så som hon förväntas utan vägrar att göra det. Med hjälp av intervjun vill jag undersöka vilka metoder och strategier som används på dessa avdelningar för att barnen skall följa reglerna och för att verksamheten gruppen skall fungera.

Allt material från intervjuerna kommer att vara konfidentiella och personerna som kommer att delta i undersökningen kommer att hållas anonyma. När mitt lärdomsprov är klart kommer alla svar att förstöras.

Jag hoppas att ni tar er tid att läsa igenom frågorna och har tid att ställa upp för intervjun. Tack redan på förhand för er medverkan!

Med vänliga hälsningar,

Heidi Granberg

Frågor

Bilaga 2

Kön

Ålder

Utbildning

Antal barn i gruppen

När ni ska gå ut med barnen och ett av barnen vägrar att klä på sig, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor: - Varför väljer du att agera på detta sätt?
- Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
- Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När vi har samling och ett av barnen sitter och pratar och stör andra, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor: - Varför väljer du att agera på detta sätt?
- Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
- Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När barnet kommer på morgonen till daghemmet och börjar gråta när föräldern skall åka och barnet vill inte att mamma/pappa skall åka iväg, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor: - Varför väljer du att agera på detta sätt?
- Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
- Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När barnets föräldrar kommer för att hämta barnet hem och barnet vill inte åka hem, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor: - Varför väljer du att agera på detta sätt?

- Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
- Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När det är sovstund/vilostund för barnen och ett av barnen inte vill sova utan ligger och stör andra och har ljud, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor:
- Varför väljer du att agera på detta sätt?
 - Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
 - Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När det är dags att fara in efter att ha varit ute och ett av barnen vägrar att komma in, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor:
- Varför väljer du att agera på detta sätt?
 - Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
 - Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När du ser att ett av barnen far och stör andra barn i deras lekar och ställer till med bråk, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor:
- Varför väljer du att agera på detta sätt?
 - Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
 - Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När ett av barnen vägrar att leka med ett annat barn, vad väljer du att göra och säga då?

- Följdfrågor:
- Varför väljer du att agera på detta sätt?
 - Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?
 - Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

Ifall ett av barnen vägrar att gå på toaletten före utevistelsen, vad väljer du att göra och säga då?

Följdfrågor: - Varför väljer du att agera på detta sätt?

- Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?

- Varför väljer du att agera på detta sätt istället?

När ett barn inte vill pyssla, fastän det är planerat att alla barn skall pyssla något, vad väljer du att göra och säga då?

Följdfrågor: - Varför väljer du att agera på detta sätt?

- Ifall du avviker från detta, vad väljer du att göra och säga istället?

- Varför väljer du att agera på detta sätt istället?